

**2012 M. CHEMIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES
 VERTINIMO INSTRUKCIJA**
 Pagrindinė sesija

I dalis

Kiekvieno I dalies klausimo teisingas atsakymas vertinamas *1 tašku*.

Klausimo Nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atsakymas	D	B	C	D	A	C	B	D	A	B

Klausimo Nr.	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Atsakymas	B	C	B	C	D	B	C	C	D	A

Klausimo Nr.	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Atsakymas	A	D	C	B	D	B	C	D	D	A

II dalis

Kiekvieno II dalies klausimo teisingas atsakymas vertinamas *1 tašku*.

Klausimo Nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atsakymas	B	0,2 g	4	3	18	5	pH > 7	3	4	342 g/mol

III dalis

Už padarytas aritmetines klaidas taškų skaičius sumažinamas *1 tašku*.

Už neteisingą matavimo vienetų vartojimą taškų skaičius sumažinamas *1 tašku*.

Už neteisingą perteklinę informaciją taškų skaičius mažinamas vienu *1 tašku*.

1 klausimas

Nr.		Taškai
B→1	Druskos rūgštis – <i>1 taškas</i> Jeigu nurodė „vandenilio chlorido rūgštis“, taškų skaičius nemažinamas.	1
B→2	Dalijamasis piltuvas – <i>1 taškas</i> Jeigu nurodė „dalomasis piltuvas“, taškų skaičius nemažinamas	1
B→3	Rūgščių lietus – <i>1 taškas</i>	1
B→4	$\text{MnO}_2(\text{k}) + 4\text{HCl}(\text{aq}) \rightarrow \text{MnCl}_2(\text{aq}) + \text{Cl}_2(\text{d}) + 2\text{H}_2\text{O}(\text{s})$ – <i>1 taškas</i> Jeigu nurodė $\text{MnCl}_2(\text{k})$, taškų skaičius nemažinamas	1
5	Popierėlis paruduotų arba pagelstų – <i>1 taškas</i> Jeigu nurodė, kad popierėlis patamsėjo arba pajuodavo arba pakito spalva, taškų skaičius nemažinamas Jeigu nurodė, kad ant popierėlio išsiskyrė juodi jodo kristalai – <i>0 taškų</i> .	1
6	NaHSO_4 – <i>1 taškas</i>	1
Iš viso		6

2012 M. CHEMIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO INSTRUKCIJA

3	<p>I variantas</p> <p>A. Nustato, kokio tūrio natrio šarmo tirpalo reikia acto rūgšties mėginiui neutralizuoti – <i>1 taškas</i></p> <p>B. Žinant neutralizacijai sunaudoto šarmo koncentraciją ir tūrį bei paimto acto rūgšties mėginio tūrį, iš šių duomenų apskaičiuoti acto rūgšties koncentraciją – <i>1 taškas</i></p> <p>II variantas</p> <p>A. Pasirenkame 10 ml tirpalo. Jo masė $10 \text{ ml} \times 1,06 \text{ g} = 10,6 \text{ g}$</p> <p>50 % tirpale bus $10,6 \times 0,5 = 5,3 \text{ g}$, arba $5,3 \text{ g} / 60 \text{ g/mol} = 0,088 \text{ mol}$ rūgšties. Šis rūgšties kiekis sureaguotų su („ištirpintų“) $0,044 \text{ mol CaCO}_3$, t. y. $0,044 \text{ mol} \times 100 \text{ g/mol} = 4,4 \text{ g}$</p> <p>95 % tirpale bus $10,6 \times 0,95 = 10,07 \text{ g}$, arba $10,07 \text{ g} / 60 \text{ g/mol} = 0,17 \text{ mol}$ rūgšties. Šis kiekis sureaguotų su $0,084 \text{ mol CaCO}_3$, t. y. $0,084 \text{ mol} \times 100 \text{ g/mol} = 8,4 \text{ g}$ – <i>1 taškas</i></p> <p>B. Galima pasirinkti daugiau negu 4,4, bet mažiau negu 8,4 g CaCO_3 (pavyzdžiui 5 g) ir įmesti į 10 ml acto rūgšties tirpalo. Jei šis tirpalas yra 50 %, liks nesureagavusio CaCO_3, jei jis yra 95 %, visas CaCO_3 sureaguos – <i>1 taškas</i></p> <p>Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas atsakymo variantas</p>	2
Iš viso		8

4 klausimas

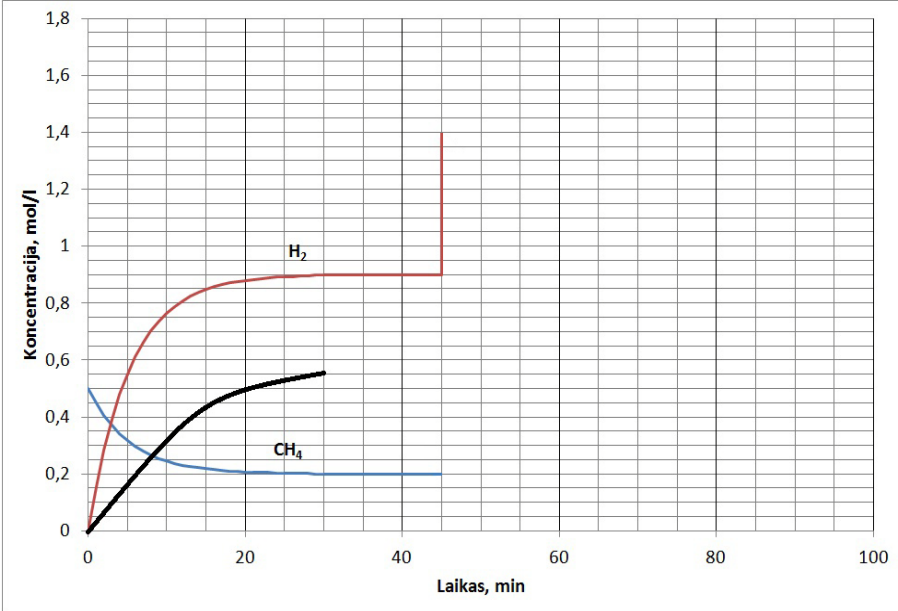
Nr.		Taškai
B→1	$t_3 < t_2$ arba t_3 mažiau už t_2 – <i>1 taškas</i> Antroje stiklinėje temperatūra sumažėjo, nes joje liko mažiau CO_2 dėl to, kad dalis CO_2 sureagavo su CaO – <i>1 taškas</i>	2
B→2	Vandens garų kiekio žmogaus veikla neįtakoja – <i>1 taškas</i> <i>arba</i> žmogaus veikla turi įtakos CO_2 kiekio didėjimui atmosferoje, o vandens garų kiekį atmosferoje gali įtakoti tik labai nežymiai ir dėl to neturi įtakos šiltnamio efekto stiprėjimui – <i>1 taškas</i>	1
3	Kadangi virš dykumos labai mažai vandens garų, dėl to šiluma labai mažai sulaikoma – <i>1 taškas</i>	1
Iš viso		4

2012 M. CHEMIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO INSTRUKCIJA

5 klausimas

Nr.		Taškai
B→1	$2 \text{XeF}_6 + 3\text{SiO}_2 \rightarrow 2\text{XeO}_3 + 3\text{SiF}_4$ – 1 taškas	1
B→2	Argonas – 1 taškas	1
B→3	Neono atome užpildytas išorinis sluoksnis – 1 taškas arba neono atomas turi stabilų aštuonių elektronų išorinį sluoksnį (oktetą) – 1 taškas arba turi išoriniame sluoksnyje 8 valentinius elektronus (pilną oktetą) – 1 taškas	1
4	Kr 2, 8, 18, 8 – 1 taškas Jeigu užrašytos kriptono atomo orbitalių energetinės diagramos arba jų elektroninės formulės, taškų skaičius nemažinamas	1
5	A. Apskaičiuoja neono lempos tūrį pagal ritinio tūrio formulę – 1 taškas $V = \pi \cdot r^2 \cdot l = 3,14 \times (0,4 \text{ cm})^2 \times 60 \text{ cm} = 30,14 \text{ cm}^3 = 0,03014 \text{ dm}^3$ B. Apskaičiuoja neono dujų masę, esančią lemposje – 1 taškas $m(\text{neono}) = \rho \times V = 6 \cdot 10^{-3} \text{ g / dm}^3 \times 0,03014 \text{ dm}^3 = 1,8 \cdot 10^{-4} \text{ g}$ C. Apskaičiuoja lemposje esančių neono atomų skaičių – 1 taškas $n(\text{neono}) = m/M = 1,8 \cdot 10^{-4} \text{ g} / 20 \text{ g/mol} = 9 \cdot 10^{-6} \text{ mol}$ $N(\text{neono}) = n \times N_A = 9 \cdot 10^{-6} \text{ mol} \times 6,02 \cdot 10^{23} \text{ atomų / mol} = 5,4 \cdot 10^{18} \text{ atomų}$ Atsakymas: $N(\text{neono}) = 5,4 \cdot 10^{18} \text{ atomų}$ Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimo būdas Jeigu galutinis atsakymas parašytas su π raide, taškų skaičius nemažinamas.	3
Iš viso		7

6 klausimas

Nr.		Taškai
B→1	Nusistovi pusiausvyra – 1 taškas	1
2	Temperatūra arba temperatūros pakeitimas – 1 taškas	1
3	 <p>Kreivė nuo pačios grafiko pradžios iki 30 min. turi būti nubrėžta žemiau už duotąją H_2 kreivę – 1 taškas. Jeigu nubrėžta tiesė – 0 taškų.</p>	1

4	4
<p>A. H₂ koncentracijos kitimą vaizduojanti kreivė iki 70 minutės turi rodyti H₂ koncentracijos mažėjimą, bet likti aukštesnė negu 0,9 mol/l – <i>1 taškas</i></p> <p>B. CH₄ koncentracijos kitimą vaizduojanti kreivė iki 70 minutės turi rodyti CH₄ koncentracijos didėjimą – <i>1 taškas</i></p> <p>C. Nuo 70 minutės abi kreivės turi rodyti nebekintančią koncentraciją – <i>1 taškas</i> Jeigu grafike vaizduojama ne kintanti CH₄ koncentracija, už B ir C dalis – <i>0 taškų</i>.</p> <p>D. H₂ koncentracijos sumažėjimas nuo 45 min iki 70 min turi būti apytiksliai 3 kartus didesnis negu CH₄ koncentracijos padidėjimas per tą patį laiko tarpą – <i>1 taškas</i></p>	
Iš viso	
7	

7 klausimas

Nr.		Taškai
B→1	Baltymų <i>arba</i> proteinų – <i>1 taškas</i> . Jeigu užrašė polipeptidų, taškų skaičius nemažinamas	1
2		1
3	$\text{NH}_2 - \underset{\text{CH}_2}{\text{CH}} - \text{CO} - \text{NH} - \underset{\text{CH}_2}{\text{CH}} - \text{COOH}$ <p>Teisingai, be klaidų parašyta formulė – <i>2 taškai</i></p> <p>Už teisingą peptidinio ryšio pavaizdavimą – <i>1 taškas</i></p> <p>Jei teisingai pavaizduotas peptidinis ryšys, bet yra kitų klaidų – <i>1 taškas</i></p>	2

2012 M. CHEMIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO INSTRUKCIJA

4	$\text{HO}-\text{C}_6\text{H}_4-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{NH}_2 + 2\text{NaOH} \rightarrow \text{NaO}-\text{C}_6\text{H}_4-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{NH}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$	2
5	$\text{HO}-\text{C}_6\text{H}_3(\text{OH})-\text{CH}(\text{OH})-\text{CH}_2-\text{NH}_2^+-\text{CH}_3$ <p>arba</p> $\left[\text{HO}-\text{C}_6\text{H}_3(\text{OH})-\text{CH}(\text{OH})-\text{CH}_2-\text{NH}_2-\text{CH}_3 \right]^+$ <p>Jeigu yra teisingai užrašyta katijono ir anijono pora, taškų skaičius nemažinamas</p>	1
6	$\text{C}_6\text{H}_5-\text{CH}_2-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COOH} + \text{NaOH} \rightarrow \text{C}_6\text{H}_5-\text{CH}_2-\text{CH}(\text{NH}_2)-\text{COONa} + \text{H}_2\text{O}$	2
Iš viso		9

8 klausimas

Nr.		Taškai
1.	$3\text{Cu} + 8\text{HNO}_3$ (praskiesta) $\rightarrow 3\text{Cu}(\text{NO}_3)_2 + 2\text{NO} + 4\text{H}_2\text{O}$ – 3 taškai	3
2.	$\text{Cu} + 2\text{H}_2\text{SO}_4$ (konc.) $\rightarrow \text{CuSO}_4 + \text{SO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$ – 2 taškai	2
3.	<p>A. Apskaičiuoja KMnO_4 kiekį, sunaudotą reakcijai su SnCl_2 – 1 taškas $n(\text{KMnO}_4) = n(\text{MnO}_4^-) = c \times V = 0,05 \text{ mol/l} \times 0,016 \text{ l} = 0,0008 \text{ mol}$.</p> <p>B. Pagal lygtį apskaičiuoja Sn^{2+} kiekį, buvusį 20 ml tirto tirpalo – 1 taškas $2 \text{ mol MnO}_4^- - 5 \text{ mol Sn}^{2+}$ $0,0008 \text{ mol MnO}_4^- - x \text{ Sn}^{2+}$, $n(\text{Sn}^{2+}) = 0,002 \text{ mol}$.</p> <p>C. Apskaičiuoja Sn^{2+} kiekį visame reakcijos mišinyje, t.y. 250 ml kolboje – 1 taškas 20 ml tirpalo – $0,002 \text{ mol Sn}^{2+}$, 250 ml tirpalo – $x \text{ mol Sn}^{2+}$, $n(\text{Sn}^{2+}) = 0,025 \text{ mol}$.</p>	5

2012 M. CHEMIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO INSTRUKCIJA

	<p>D. Apskaičiuoja Sn masę paimtame bronzos mėginyje – 1 taškas</p> $m(\text{Sn}) = m(\text{Sn}^{2+}) = 0,025 \text{ mol} \times 119 \text{ g/mol} = 2,98 \text{ g},$ <p>E. Apskaičiuoja alavo Sn ir vario Cu masės dalis bronzoje – 1 taškas</p> $w(\text{Sn}) = \frac{2,98 \text{ g Sn}}{15 \text{ g bronzos}} \cdot 100 \% = 19,87 \%,$ $w(\text{Cu}) = 100 \% - 19,87 \% = 80,13 \%. $ <p>Atsakymas: $w(\text{Sn}) = 19,87 \%$ $w(\text{Cu}) = 80,13 \%$.</p> <p>Vertinamas ir bet kuris kitas teisingas sprendimo būdas.</p>	
Iš viso		10